

ALMANYA REHBERLİK BÜLTENİ

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUĞA SAHİP AİLELERE ÖNERİLER

BU SAYIMIZDA

- Bilişsel Alanı Destekleyici Çalışmalar
- Dil ve Gelişim Alanını Destekleyici Çalışmalar
- Kaba ve İnce Motor Becerileri Güçlendirecek Çalışmalar
- Sosyal Duygusal Becerileri Güçlendirecek Çalışmalar
- Uyum Becerilerini Güçlendirecek Çalışmalar
- Olası Problem Durumunun Tanımlanması ve Hatalı Ebeveyn Tutumları

konu başlıkları yer almaktadır.

Değerli Veliler,
Sevgili Öğrenciler,

Berlin Eğitim Müşavirliği ve Karlsruhe Eğitim Ataşeliğinin koordinasyonu ile Berlin, Essen, Karlsruhe, Münih, Hamburg ve Stuttgart Eğitim Ataşeliklerimizdeki uzman öğretmenlerden oluşan yayın kurulumuz tarafından hazırlanan Almanya Rehberlik Bülteni'nin yirmi altıncı sayısını takdim ediyoruz.

Bu sayıda "Özel Gereksinimli Çocuğa Sahip Ailelere Öneriler" konusu ele alınmaktadır. Bu sayının hazırlanmasında emeği geçen öğretmenlerimize teşekkür eder; bültenin veli, öğrenci ve konuya ilgi duyan tüm vatandaşlarımıza faydalı olmasını ve keyifle okunmasını dileriz.

Almanya Rehberlik Bülteni Yayın Kurulu

Bize Ulaşın

Giriş

Bültenimizde; bedensel yetersizliği, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, dil ve konuşma bozukluğu, görme yetersizliği, işitme yetersizliği, otizm spektrum bozukluğu, öğrenme güçlüğü ve zihinsel yetersizliği ve down sendromu olan özel gereksinimli bireylerin ailelerine yönelik öneriler yer almaktadır.

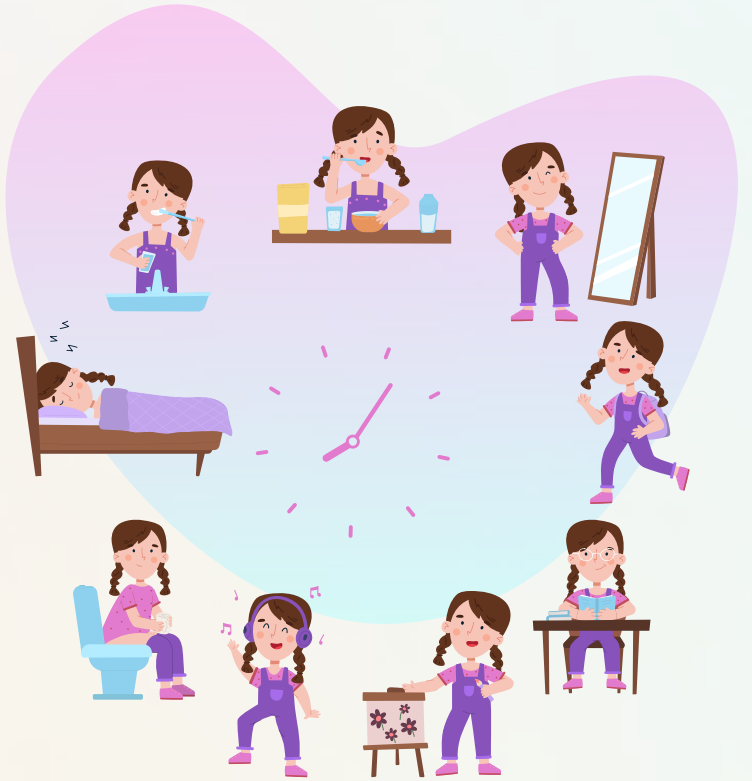
Bilişsel Alanı Destekleyici Çalışmalar

Bilişsel alan; hatırlama, problem çözme, olaylar arasında neden sonuç ilişkileri kurma gibi düşünme süreçlerini içeren gelişim alanıdır.

Bilişsel alanın gelişimini desteklemek için şu çalışmalar örnek olarak verilebilir:

➤ Çocuğunuza, öğreteceğiniz işin veya becerinin tamamını birden öğretmeye çalışmayın. İş, beceriyi küçük adımlara bölerek ona kazandırmaya çalışın.

Örneğin; sabah uyanır uyanmaz yapılan kişisel temizlik için önce el yıkamayı, sonra diş fırçalamayı, daha sonra da saç taramayı öğretin.

Ayrıca bunların her birini farklı günlerde öğretin ki çocuğunuz kişisel temizlik becerisinin basamaklarını birbirleriyle karıştırmasın.

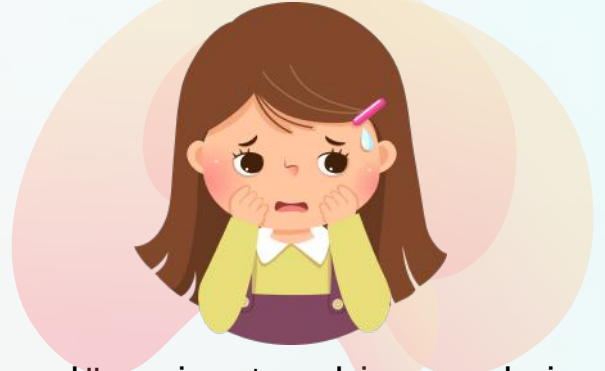
➤ Çocuğunuzla birlikte onun öğrenmiş olduğu beceriler ile ilgili sık sık tekrar yapın. Öğrenemediğini görünce ısrar etmeyin fakat aradan zaman geçtikten sonra zorlamadan ve sabırla aynı işlemleri yapmaya ve yaptırmaya çalışın.

➤ En erken dönemlerden itibaren onunla düzeyine uygun oyunlar oynayın. Oyunlarınızı gittikçe çeşitlendirin. Unutmayın ki çocuklar en iyi, oyunla öğrenir.

Dil Alanını Destekleyici Çalışmalar

Dil alanı; çocuğın, çevresiyle etki-leşime geçmek için kullandığı yolları içeren gelişim alanıdır. Dil ve konuşma bozukluğu olan çocukların, ebeveynleri tarafından konuşmaya zorlanmaları sıklıkla gözlenen olumsuz bir tutumdur.

Bazen ebeveynlerin çocuklarından beklentileri, çocuklarının kapasitesinin üzerinde olabilir. Bu durum, çocuğın kaygı düzeyini artırır.

Kaygı düzeyi artan bir çocuk ise ya öfkelenip saldırgan bir tutum sergilemeye ya da üzülüp çekingen bir tutum sergilemeye başlar.

Dil ve konuşma becerisini geliştirmek için yapılabilecek çalışmalar şunlardır:

➤ Çocuğunuzla onun dil düzeyine uygun konuşun. Konuşurken çok uzun cümleler kullanmayın. Ne istediğinizi ona çok basit kelimelerle ifade edin.

➤ Çocuğunuz sizinle iletişim kurduğu zaman ilgi ve dikkatinizi ona verin. Sorduğunuz bir soruya cevap vermesi için, gerekiyorsa 5-10 saniye kadar bekleyin.

➤ Gün içinde yaşadıklarını anlatması için çocuğunuza sorular sorun.

➤ Çocuğunuza hikâyeler okuyun. Bu hikâyeleri ona mümkün olduğu ölçüde hareketlerle, somutlaştırarak anlatmaya çalışın ve daha sonra çocuğunuzun size bu hikâyeyi geri anlatması için onu teşvik edin.

➤ Çocuğunuzun dil bilgisi hatalarını eleştirmeyin. Örneğin “araba” demek yerine “aba” derse ona “Evet, bu bir araba.” şeklinde cevap verin.

Kaba ve İnce Motor Becerileri Güçlendirecek Çalışmalar

“Kaba ve İnce Motor Beceriler” vücudun büyük ve küçük kasları kullanılarak gerçekleştirilen becerilerin genel adıdır.

Kaba ve ince motor becerilerini geliştirmek için şu faaliyetler gerçekleştirilebilir:

➤ Hamur oyunları ile şekiller yapmak kaba ve ince motor becerileri geliştirebilir. Çocuğunuzun yaptığı her şekil için ona ödül verip onun başarılarını destekleyebilirsiniz. Ayrıca çocuğunuzla; yaptığı şekillerin büyüklüğü, rengi ve işlevi hakkında konuşarak onun kelime dağarcığını da geliştirmiş olursunuz.

➤ Kaba motor becerisinin geliştirilmesi için bowling, ince motor becerisinin geliştirilmesi için misket oyunu oynayabilirsiniz. Çocuğunuz bu iki oyunu da oynarken aynı zamanda karşıdaki nesneyi de hedef alacağı için kaba ve ince motor becerilerine ilave olarak çocuğunuzun el göz koordinasyonu ve nesne takibi de gelişmiş olacaktır.

➤ Çocuğunuz karton, mukavva ve bu gibi kâğıtları keserek şekiller yapabilir.

Sosyal Duygusal Becerileri Güçlendirecek Çalışmalar

Sosyal ve duygusal beceri alanı, bireyin bütün yaşamında gelişimi devam eden ve bireyin içinde yaşadığı topluma uyumunu sağlayan önemli bir gelişim alanıdır.

Bu alanın gelişimi için yapılabilecek çalışmalardan bazıları şunlardır:

➤ Her şeyden önce çocuğunuzu olduğu gibi kabul edin, onunla güvenli bir bağ geliştirin ve onun öğrenme hızına saygı duyun.

➤ Çocuğunuzu başkalarıyla kıyaslamayın. Çocuğunuzun sokağa çıkmasına, oyun oynamasına, arkadaşlık kurmasına yardımcı olun.

➤ Çocuğunuzun hastalıklardan korunması ve toplum tarafından kabul görmesi için özellikle onun el, saç, yüz, beden, giysi temizliğine dikkat edin.

➤ Çocuğunuzun sevmeye, beğenmeye, övgü gibi gereksinimleri olduğunu unutmayın. Başarılı olduğu konularda onu mutlaka ödüllendirin.

➤ Çocuğunuza karşı aşırı derecede korumacı davranmayın. Onun kurallara uyma alışkanlığı kazanmasına yardımcı olun, kurallara uymasına özen gösterin.

Uyum Becerilerini Güçlendirecek Çalışmalar

Uyum becerileri alanı, bir çocuğun başkalarına ihtiyaç duymadan bir dizi yaşam becerisini kendi başına yapabilmesini kapsayan gelişim alanıdır. Bu alan yeme-içme, kişisel bakım, giyinme-soyunma, günlük yaşam ve tuvalet becerilerini içermektedir.

Çocuğunuzun uyum becerilerini geliştirirken şu hususlara dikkat ediniz:

➤ Öğrenimi esnasında riskli durumların oluşabileceği tıraş olmak, yemek pişirmek gibi becerilerle ilgili çocuğunuzla çalışmaktan korkmayın ancak bu esnada gerekli önlemleri aldığınızdan emin olun.

➤ Çocuğunuzun tuvalet becerisini geliştirmeye çalışırken mutlaka bir uzman görüşüyle hareket edin. Aksi takdirde çocuğunuzun erken yaşta bir travma yaşamasına sebep olabilirsiniz.

➤ Çocuğunuz “Yapamaz, başaramaz, döker.” diye düşünmeyin, çocuğunuzun yapmasına fırsat verin.

➤ Yemek masasını çocuğunuzla birlikte kurun. Kırılmayacak sofra araç gereçlerini masaya çocuğunuzla birlikte taşıyın. Böylelikle onda “birlikte yapma” hissini uyandırmış olursunuz.

DİKKAT !

Anne babalar, çocuğa karşı davranışlarında görüş birliği içinde olmaya ve çocuğun yanında tartışmamaya özen göstermelidir. Çocuğun sağlıklı gelişiminde anne babaların birlikte, çelişkisiz ve tutarlı olmaları çok önemlidir. Anne baba dışındaki kişiler (büyükanne, büyükbaba gibi) anne babanın koyduğu kuralları ihlal eden veya bu kuralların etkisini zayıflatan yaklaşımlarda bulunabilir. Çocuğu; aile, arkadaş, okul ve öğretmen gibi sosyal çevresinden devamlı tutarlı davranışlar görmesi önemlidir.

Olası Problemlili Davranışın Tanımlanması ve Hatalı Ebeveyn Tutumları

Olağan gelişim gösteren çocuklarda olduğu gibi özel gereksinimli çocuklarımız da bazı problem davranışlar sergileyebilirler. Bir davranışın “*problem davranış*” olup olmadığına aşağıdaki soruları sorarak karar verebiliriz:

- ❖ Bu davranış çocuğuma ya da çevresine zarar veriyor mu?
- ❖ Bu davranış çocuğumun ya da çevresindeki diğer kişilerin öğrenmesini olumsuz etkiliyor mu?
- ❖ Bu davranış başka problemlerin ya da duygusal tepkilerin ortaya çıkmasına neden oluyor mu?
- ❖ Bu davranış çocuğumun sosyal çevreden uzaklaşmasına yol açıyor mu?
- ❖ Bu davranış, yoğunluk, sıklık ve süre bakımından çocuğun yaşadığı çevrenin normlarının/normalinin dışında mı?

Eğer bu sorulardan en az bir tanesine cevabınız “evet” ise çocuğunuzun sergilediği davranış bir “*problem davranış*”tır. Problem davranışlar; o davranış sergilenmeden önceki ve sonraki durumlara, koşullara göre ortaya çıkar. Çocukların davranışlarında, bu davranışların öncesi ve sonrasındaki uyaranlar çok önemli bir rol oynar.

Çocuğun, yerine getirmesi gereken sorumlulukları ölçüsünde problem davranışları azalır. Aynı şekilde, çocuğun yerine getirmesi gereken hiçbir sorumluluğu yoksa; tüm ihtiyaçları -yapabileceği hâlde- ebeveynleri tarafından karşılanıyorsa (Elbette ileri derecede yetersizlikleri olan çocuklarımız bu ifadenin dışındadır.) o zaman mutlaka problem davranış ortaya çıkacaktır.

Bu problem davranışlara bazen aşağıdaki hatalı ebeveyn tutumları eşlik etmektedir:

● Ebeveynler, çocuklara olmayacak tehditler savurabilirler. Örneğin bir ebeveyn, çocuğuyla birlikte bir parktayken ona “Eğer ağlarsan seni bir daha buraya getirmeyeceğim.” diyebilir. Oysa bu sözü tutabilmek mümkün değildir.

● Ebeveynler çocuklarının davranışlarını yönetmeye çalışırken onlara yalvarabilmektedir: “Oğlum, lütfen yapma... Neden üzüyorsun beni? Sen beni sevmiyor musun?”. Araştırmalar bu tür ebeveyn tutumlarının işe yaramadığını göstermektedir.

● Ebeveynler zaman zaman çocuklarının olumsuz davranışları hakkında fazlaca konuşabilmekte ve onlara bu davranışları ile ilgili öğüt vermenin ölçüsünü kaçırabilmektedir. Oysa çocuklar olumlu davranışları, olumlu modeller üzerinden taklit etmekte ve öğrenmektedirler.

ÖNERİLER

ELEKTRONİK KİTAP ÖNERİLERİ

Türkçe ve Almanca olarak hazırlanmış olan “Engelli Çocukları Olan Ailelere Tanınan Haklar ve Maddi Yardım İmkânları Üzerine Özet Bilgiler” kitapçığına ulaşmak için aşağıdaki linki tıklayınız.

https://bvkm.de/wp-content/uploads/2019/08/2020_m-ein-kind-ist-behindert_final.pdf

Aşağıda verilen linklerde Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Müdürlüğü tarafından farklı yetersizlik türlerine göre, kapsamlı bir şekilde hazırlanmış “Aileler İçin Rehber Kitapçıklar”ı bulabilirsiniz.

DİL VE KONUŞMA BOZUKLUĞU OLAN BİREYLER "Aileler için Rehber Kitapçık" TR.pdf

BEDENSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER "Aileler için Rehber Kitapçık" TR.pdf

İŞİTME YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER "Aileler için Rehber Kitapçık" TR.pdf

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU OLAN BİREYLER "Aileler için Rehber Kitapçık" TR.pdf

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİREYLER "Aileler için Rehber Kitapçık" TR.pdf

ERKEN ÇOCUKLUK GELİŞİM ÖZELLİKLERİ.pdf

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN BİREYLER "Aileler İçin Rehber Kitapçık" TR.pdf

OKUL ÖNCESİ GELİŞİM DÖNEMİ ÖZELLİKLERİ.pdf

ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER "Aileler İçin Rehber Kitapçık" TR.pdf

Otizm OSB tanısı olanlar için;

<https://tohumotizm.org.tr/>

ve

<https://afirm.fpg.unc.edu/>

sayfalarından da destek alabilirsiniz.

Etkili ebeveynlik becerileri edinmede; **“Özelim Eğitimdeyim”** **Android** uygulamasını aşağıdaki linkten indirebilirsiniz.

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.meb.ozelimegitimdeyim&hl=tr&pli=1>

Etkili ebeveynlik becerileri edinmede; **“Özelim Eğitimdeyim”** **Apple Store** uygulamasını aşağıdaki linkten indirebilirsiniz.

<https://apps.apple.com/tr/app/%C3%B6zelim-e%C4%9Fitimdeyim/id1508309579?l=tr>

VIDEO ÖNERİSİ

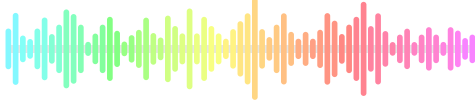
➤ "Özgül Öğrenme Güçlüğü Görülen Çocukların Ailelerine, Öğretmenlerine Öneriler" videosuna <https://www.youtube.com/watch?v=mOi-Oq6Mdi0> adresinden ulaşabilirsiniz.

➤ Uygun ebeveyn tutumu için ilgili linkteki videoyu izleyebilirsiniz: <https://www.youtube.com/watch?v=FCcSuJ9uGRE>

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Meb Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler "Aileler İçin Rehber Kitapçık", MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü,04102647_ZYHYNSEL_YETERSYZLYYY_OLAN_BYREYLER_TR.pdf (meb.gov.tr)
- Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Bireyler "Aileler İçin Rehber Kitapçık", MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_02/04102315_DYKKAT_EKSYKLYYY_VE_HYPERAKTYVYTE_BOZUKLUYU_OLAN_BYREYLER_TR.pdf
- Okul Öncesi Eğitime İhtiyacı Olan Bireyler İçin (37-78 Ay) Öğretim Programı, MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_10/09145549_Okul_Yncesi_son_pdf.pdf
- Erken Çocukluk Özel Eğitim Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireyler İçin (0-36 Ay) Öğretim Programı, MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_10/09145213_Erkencocukluk.pdf
- <https://tohumotizm.org.tr/>
- Engelli Çocuğu Olan Ailelere Tavsiyeler, <https://www.kimpsikoloji.com/>
- Engelli Bir Çocuğa Sahip Olan Ailelere Öneriler, https://basaksehirozelegitim.meb.k12.tr/icerikler/engelli-bir-cocuga-sahip-olan-ailelere-oneriler_2952539.html
- Bu bültende kullanılan resim ve grafik özellikleri dizgi programından (canva.com) alınmıştır.

Bültenimizi sesli olarak dinlemek için kodu cep telefonunuz ile taratabilir veya bağlantı linkinden erişim sağlayabilirsiniz.

<https://bit.ly/seslibulten>

Bültenimizde yer alan konularla ilgili deneyimlerinizi ve düşüncelerinizi almanyarehberlikbulteni@gmail.com adresine gönderebilirsiniz.

ALMANYA EĞİTİM MÜŞAVİRLİĞİ VE ATAŞELİKLERİMİZ

<http://berlinem.meb.gov.tr>
<http://berlin.meb.gov.tr>
<http://dusseldorf.meb.gov.tr>
<http://essen.meb.gov.tr>
<http://frankfurt.meb.gov.tr>
<http://hamburg.meb.gov.tr>
<http://hannover.meb.gov.tr>
<http://karlsruhe.meb.gov.tr>
<http://koln.meb.gov.tr>
<http://mainz.meb.gov.tr>
<http://munih.meb.gov.tr>
<http://munster.meb.gov.tr>
<http://nurnberg.meb.gov.tr>
<http://stuttgartegitim.meb.gov.tr>

Bu bülten,
 Türkiye Cumhuriyeti Berlin Eğitim Müşavirliği ve Karlsruhe Eğitim Ataşeliği koordinesinde Almanya'da görevli Psikolojik Danışmanlar ile Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenlerinden oluşan yayın kurulu tarafından hazırlanmıştır.

YAYIN KURULU

Başkan

Prof. Dr. Erdal Tanas KARAGÖL
 Berlin Eğitim Müşavir Vekili

Başkan Vekili

Dr. Uğur ACAR
 Karlsruhe Eğitim Ataşeliği

Genel Sekreter

Ulaş ÖZKAHRAMAN – Berlin Eğitim Ataşeliği

Koordinatör

Hatice TURAN – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği

İçerik Hazırlama

Bahrinur PÖLAT – Berlin Eğitim Ataşeliği
 Burcu İLERİ ÜNYELİ – Essen Eğitim Ataşeliği
 Duygu KARAGÜL YİĞİT – Stuttgart Eğitim Ataşeliği
 Feyza DİNÇER – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
 Leman AKSU – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
 Mahmut IŞIK – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
 Murat KOPAN – Münster Eğitim Ataşeliği
 Nurgül ÇAKIR – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
 Seçkin ÇALIŞKAN – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
 Sevgi M. KÜÇÜKSAKALLI – Stuttgart Eğitim Ataşeliği
 Yılmaz İRMAK – Hamburg Eğitim Ataşeliği

Dil ve Anlatım Kontrolü

Ahmet HAMARAT – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
 Burak KIZILIRMAK – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
 Derya HASTÜRK – Stuttgart Eğitim Ataşeliği
 Hümeysra KAYA – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
 Nevin BIÇICI – Hamburg Eğitim Ataşeliği
 Nuhşan KIR – Münih Eğitim Ataşeliği
 Sevinç GÜNEŞ – Berlin Eğitim Ataşeliği

Tasarım

Ahmet ÖZTÜRK – Hamburg Eğitim Ataşeliği
 Bayram TAMTÜRK – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
 Derya YEŞİLYURT – Stuttgart Eğitim Ataşeliği
 Lamia Büşra YEŞİL – Münih Eğitim Ataşeliği
 Mustafa YILMAZ – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği

Seslendirme

Burak KIZILIRMAK – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
 Derya HASTÜRK – Stuttgart Eğitim Ataşeliği
 Hümeysra KAYA – Karlsruhe Eğitim Ataşeliği
 Nevin BIÇICI – Hamburg Eğitim Ataşeliği
 Nuhşan KIR – Münih Eğitim Ataşeliği
 Selma KAHRAMAN – Münih Eğitim Ataşeliği

Sayı Sorumluları

İçerik: Yılmaz İRMAK
 Dil Anlatım Kontrolü: Nuhşan KIR
 Tasarım: Derya YEŞİLYURT
 Seslendirme: Nuhşan KIR

Yayın Sahibi

Berlin Eğitim Müşavirliği
 Karlsruhe Eğitim Ataşeliği